

Όταν η μνήμη γίνεται παρακαταθήκη

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας](#)

Τοῦ Μητροπολίτου Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἑορδαίας Εἰρηναίου

Ἡ 3η Σεπτεμβρίου δὲν εἶναι γιὰ μένα μία ἀπλὴ ἡμερομηνία. Μέσα μου ξυπνοῦν ἐνθυμήσεις, νοσταλγία καὶ βαθιὰ εὐγνωμοσύνη γιὰ ἕναν ἄνθρωπο ποὺ σημάδεψε τὴν ἐκκλησιαστικὴ καὶ προσωπικὴ μου πορεία. Ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ τὸν Ἅγιο Ἱερομάρτυρα Ἄνθιμο, Ἐπίσκοπο Νικομηδείας, καὶ ἡ μνήμη μου ἐπιστρέφει, σχεδὸν ἀσυναίσθητα, στὸν μακαριστὸ πρῶτο Γέροντά μου, τὸν ἀπὸ Ἀλεξανδρουπόλεως Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κυρὸ Ἄνθιμο. Ἄλλοτε, τέτοια ἡμέρα, οἱ εὐχὲς γέμιζαν τὸ Ἐπισκοπεῖο. Σήμερα ἡ εὐχὴ ἔγινε προσευχή, ἡ προσφώνηση μνημόνευση καὶ ἡ

ανάμνηση πηγή εύγνωμοσύνης. Εύστοχα τὸ ἀναφέρει ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν Παῦλος: «Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν»¹.

Ὑπάρχουν, πράγματι, ἄνθρωποι ποὺ δὲν μένουν ἀπλῶς στὴ μνήμη. Γίνονται μέτρο τῆς δικῆς μας πορείας.

Γυρίζοντας πίσω τὸν χρόνο, τὸν ξαναβλέπω στὴν Ἀλεξανδρούπολη, ὅπου ἀπὸ τὸ 1974 ἕως τὸ 2004 διήνυσε τριάντα χρόνια γόνιμης καὶ πολυσχιδοῦς ποιμαντικῆς διακονίας, καὶ ἔπειτα στὴ Θεσσαλονίκη, ἀπὸ τὸ 2004 ἕως τὸ 2023. Σαράντα ἑννέα χρόνια ἀρχιερωσύνης. Δύο ἐπισκοπικὲς ἑδρες, ἀλλὰ μία ἀμετάθετη ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση.

Ὁ Γέροντας δὲν ἔβλεπε τὸν Ἐπίσκοπο ὡς κάτοχο ἐξουσίας, ἀλλὰ ὡς φύλακα παρακαταθήκης, ὡς ἄνθρωπο ποὺ ὀφείλει νὰ προηγεῖται στὴν εὐθύνη, νὰ ὑπομένει στὶς δοκιμασίες καὶ νὰ ἔχει πάντοτε ζωντανὴ τὴ συνείδηση τῆς λογοδοσίας του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἡ διακονία ὅμως τῆς Ἐκκλησίας, δὲν σταματᾷ στὰ πρόσωπα, ἀλλὰ συνεχίζεται ἀδιάκοπα μέσα στὸν χρόνο. Σήμερα, στὶς δύο αὐτὲς Μητροπόλεις, τὴ διακονία συνεχίζουν οἱ ἄξιοι καὶ φωτισμένοι διάδοχοί του, οἱ Μητροπολίτες Ἀλεξανδρουπόλεως Ἀνθιμος ὁ ἕτερος φάρος τῆς πορείας μου καὶ Θεσσαλονίκης Φιλόθεος.

Ὅσο ἀνατρέχω σὲ αὐτὴ τὴ μακρὰ πορεία, τόσο περισσότερο ἀναγνωρίζω τὰ χαρίσματα ποὺ σφράγισαν τὴν προσωπικότητα καὶ τὴ διακονία του. Εἶχε ὀξύτητα νοῦ, σπάνια μνήμη, εὐθυκρισία, τόλμη καὶ δύναμη λόγου. Τὸν διέκρινε στέρεη καὶ πολύπλευρη παιδεία, καρπὸς θεολογικῆς συγκρότησης καὶ ἄριστης φιλολογικῆς κατάρτισης.

Γνώριζε σὲ βάθος τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, τὴ γραμματεία καὶ τὴν ἱστορία καὶ διέθετε εὐρυμάθεια, γλωσσικὴ ἀκρίβεια καὶ σπάνια ρητορικὴ δεινότητα. Ὑπῆρξε συγχρόνως ἄριστος κήρυκας, μὲ λόγο ζωντανό, εὐληπτο καὶ θεολογικὰ μεστό, ἱκανὸ νὰ διδάσκει, νὰ συγκινεῖ καὶ νὰ ἀφυπνίζει. Πίσω ἀπὸ κάθε λέξη του ὑπῆρχαν γνώση, ἐμπειρία καὶ ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα. Αὐστηρὸς ὅταν τὸ ἀπαιτοῦσε ἡ εὐθύνη, χωρὶς νὰ χάνει τὴν πατρικὴ λεπτότητα καὶ ἀποφασιστικὸς χωρὶς νὰ παύει νὰ ἀκούει. Γνώριζε πότε νὰ μιᾷ, πότε νὰ περιμένει, πότε νὰ ἐλέγχει καὶ πότε νὰ σκεπάζει.

Ἀπὸ τὴν πολύχρονη μαθητεία κοντὰ του αὐτὸ ἔμεινε μέσα μου, ὅτι ἡ ἀληθινὴ πνευματικὴ πατρότητα δὲν ἀποδεικνύεται μὲ τὴν ἐπιβολή, ἀλλὰ μὲ τὴ διάκριση.

Νὰ γνωρίζεις ὅχι μόνο τί πρέπει νὰ πεῖς, ἀλλὰ καὶ πότε, πῶς καὶ μέχρι ποῦ νὰ μιλήσεις. Ἐνὰ ὅμως στοιχεῖο τῆς ἐκκλησιαστικῆς του προσωπικότητος θεωρῶ ἀνεκτίμητη παρακαταθήκη: τὴ συνοδικότητα. Τὴν ἀγαποῦσε βαθιά. Σεβόταν

ἀπεριόριστα τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ τὸ συνοδικὸ πολίτευμα.

Εἶχε ἰσχυρὴ γνώμη, ἀλλὰ δὲν μετέτρεπε τὴν γνώμην σὲ αὐτάρκεια. Εἶχε παρρησία, ἀλλὰ δὲν συνέχευε τὴν παρρησίαν μὲ τὴν αὐτονόμησιν. Γιὰ ἐκεῖνον ὁ Ἐπίσκοπος ἦταν μέσα στὴ Σύνοδο, ποτέ ἀπέναντι στὴ Σύνοδο. «Πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω»². Ἡ τάξις δὲν ἦταν τύπος οὔτε ἐξωτερικὴ συμμόρφωσις. Ἦταν ἔκφρασις ἐνότητος, εὐθύνης καὶ ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος.

Σὲ αὐτὴ τὴν πτυχήν τῆς προσωπικότητός του ἔρχεται φυσικὰ στὸν νοῦ μου μία χρυσοστομικὴ διδαχὴ. Ὁ Ἅγιος, ἐρμηνεύοντας τὸ «τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν»³, διακρίνει καθαρὰ τὴν ταπεινοφροσύνην ἀπὸ τὴν κολακείαν καὶ τὴν μικροψυχίαν⁴. Ἡ ἀληθινὴ ταπείνωσις δὲν ἀφαιρεῖ τὴν δύναμιν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, τὴν ἐξαγνίζει. Δὲν καταργεῖ τὴν γνώμην, τὴν ἐλευθερώνει ἀπὸ τὸν ἐγωισμόν. Δὲν κάνει τὸν ποιμένα ἄφωνον, τὸν μαθαίνει νὰ μιλᾷ ὡς μέλος τοῦ σώματος καὶ ὄχι ὡς αὐτάρκης μονάδα. Αὐτὸ ἔβλεπα καὶ στὸν Γέροντά μου: ἕναν ἰσχυρὸν χαρακτήρα μὲ ἀκέραιη συνείδησις ὅτι τὸ προσωπικὸ στὸ φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας. Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1998, μετὰ ἀπὸ τὴν ἐκλογὴν τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου, γυρίζαμε ἀεροπορικῶς στὴν Ἀλεξανδρούπολιν. Ποτὲ δὲν θὰ ξεχάσω στὴ ζωὴ μου ὅτι κάπου στὴ μέση τῆς σαρανταπεντάλεπτης πτήσεως μοῦ εἶπε: «Οἱ ἐκλογές τελείωσαν, ἔχουμε Ἀρχιεπίσκοπον, γυρίζουμε πίσω καὶ κάνουμε τὴν δουλειά μας. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι πάνω ἀπὸ τὰ πρόσωπα». Ἐχασε τὴν ἐκλογὴν, ἀλλὰ πάντοτε στήριζε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον.

Αὐτὴ ἡ σύνθεσις δυνάμεως καὶ ταπεινοφροσύνης ἄφηνε βαθὺ ἀποτύπωμα σὲ ὅσους εἶχαν τὴν εὐλογία νὰ μαθητεύσουν κοντά του. Δὲν δίδασκε μόνον μὲ τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν τρόπο πὺν στεκόταν ἀπέναντι σὲ τὴν εὐθύναν, σὲ τὴν δοκιμασίαν καὶ στοὺς ἄνθρώπους.

Δίπλα τοῦ ἔμαθα ἀκόμη ὅτι ἡ Ἀρχιερωσύνη δὲν εἶναι προνόμιον, ἀλλὰ σταυρὸς εὐθύνης καὶ διακονίας. Ὁ καλὸς ποιμένας «τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων»⁵. Ἐπίσκοπος σημαίνει νὰ κουράζεσαι χωρὶς νὰ διαφημίζεις τὸν κόπον, νὰ πονᾷς χωρὶς νὰ μεταβάλλεις τὸν πόνον σὲ παράπονον, νὰ σηκώνεις βάρη πὺν οἱ πολλοὶ ἴσως δὲν θὰ μάθουν ποτὲ καὶ νὰ μένεις ὀρθιος ὅταν οἱ ἄλλοι ἀναζητοῦν στήριγμα.

Ἀναλογιζόμενος σήμερον ὅλα ὅσα ἔζησα καὶ διδάχθηκα κοντά του, δύο εἶναι ἐκεῖνα πὺν κρατῶ ὡς ἰδιαίτερα πολὺτιμη παρακαταθήκη.

Πρῶτον, ἀπὸ τὴν μαθητεία μοῦ κοντὰ τοῦ ἔμειναν βαθιὰ μέσα μου ἡ ἀφοσίωσίς του στὴν Ἐκκλησίαν, ὁ σεβασμὸς του στὴν συνοδικότητα καὶ στὴν κανονικὴν τάξιν, ἡ παρρησία πὺν δὲν ἀποχωριζόταν ποτὲ τὴν ὑπακοὴν καὶ ἡ δύναμιν πὺν ἤξερε νὰ

συναντᾷ τὴν ταπείνωση.

Δεύτερον, ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὴ διακονία του ἔμαθα πὼς ἐκεῖνο ποὺ τελικὰ μένει ἀπὸ ἓναν ἄνθρωπο εἶναι ὅ,τι πρόσφερε, ὅ,τι δίδαξε καὶ ὅ,τι ἄφησε στὶς καρδιές τῶν ἄλλων. Καὶ πάνω ἀπὸ ὅλα, ἡ μαρτυρία τῆς πίστεως: «Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὴν πίστιν τετήρηκα»⁶.

Ἄν ἓνας ποιητικὸς στίχος μποροῦσε νὰ ἀποδώσει κάτι ἀπὸ τὴν πνευματικὴ ἐγρήγορηση, τὴν ὀξύτητα καὶ τὴν ἀδιάκοπη μέριμνά του γιὰ τὴν Ἐκκλησία, θὰ ἦταν τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ: «Πάντ' ἀνοιχτά, πάντ' ἄγρυπνα, τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου»⁷.

Γέροντά μου, ἄλλοτε αὐτὴ τὴν ἡμέρα σοῦ λέγαμε «χρόνια πολλά». Σήμερα κρατῶ μέσα μου ὅσα ἔζησα κοντά σου καὶ ὅσα μοῦ δίδαξες μὲ τὸν λόγο καὶ τὸ παράδειγμά σου. Σὲ εὐχαριστῶ καὶ σὲ εὐγνωμονῶ. Ἄς ἔχουμε τὴν εὐχή σου.

Παραπομπές:

1. ῥεβρ. 13, 7.
2. Α΄ Κόρ. 14, 40.
3. Φίλ. 2, 3.
4. Ἀγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Ὑπόμνημα εἰς τὴν πρὸς Φιλιππησίους Ἐπιστολήν, Ὁμιλία Ε΄, εἰς Φίλ. 2, 1-4.
5. Ἰω. 10, 11.
6. Β΄ Τίμ. 4, 7.
7. Διονυσίου Σολωμοῦ, Ἐλεύθεροι Πολιορκημένοι, Σχεδιάσμα Β΄.